

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/243/2022
Identifikačné číslo spisu:	2115230023
Dátum vydania rozhodnutia:	06.09.2023
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2023:2115230023.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky, v spore žalobkyne C. H., H. XXX, v zastúpení opatrovníkom Ing. C. H., H. XXX, zastúpenej JUDr. Petrom Harakálym, advokátom, Košice, Mlynská 28, proti žalovanej Slovenskej kancelárii poisťovateľov, Bratislava, Bajkalská 19/B, IČO: 36 062 235, o náhradu straty na zárobku, vedenom na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 19C/566/2015, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 17. decembra 2019 sp. zn. 11Co/278/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Trnave zo 17. decembra 2019 sp. zn. 11Co/278/2018 z r u š u j e a v e c v r a c i a tomuto súdu na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Žalobkyňa podanou žalobu sa domáhala náhrady za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti za obdobie od 13. mája 2010 do 13. decembra 2015 v kapitalizovanej sume 27 177,67 eur a do budúcnosti, počnúc od 1. januára 2016 mesačnej renty v sume 424,55 eur. Žalobu odôvodnila tým, že 26. januára 2009 utrpela pri dopravnej nehode ťažké zranenia s rozsiahlymi trvalými následkami. Dopravnú nehodu spôsobil vodič motorového vozidla ktorý vozidlom narazil do vozidla ktoré viedla žalobkyňa. Výšku uplatneného nároku odôvodnila s poukazom na jednotlivé skutočnosti, podľa ktorých len krátko pred dopravnou nehodou začala podnikáť. V dôsledku svojich následných zranení zapríčinených dopravnou nehodou žalobkyňa nestihla ešte naplno rozvinúť svoju podnikateľskú činnosť, ktorú nebolo možné presne zdokumentovať a určiť jej zárobkové možnosti z tejto podnikateľskej činnosti. Pri určovaní sumy nároku na stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti preto v podanej žalobe vychádzala z pravdepodobného zárobku. Samotná výška nároku bola následne určená v zmysle § 89 a nasl. zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov, ktoré upravujú výpočet úrazovej renty.

2. Okresný súd Trnava (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. februára 2018 č. k. 19C/566/2015-114 žalobu (o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyňi úrazovú rentu 27 177,67 eur za

obdobie od 13. mája 2010 do 31. decembra 2015 a od 1. januára 2016 mesačnú úrazovú rentu 424,55 eur vždy do 15. dňa mesiaca s úrokom z omeškania 5,05 % ročne od 16 dňa toho ktorého mesiaca do zaplattenia) zamietol a žalovanej priznal nárok na náhradu trov konania.

2.1. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie skonštatoval, že z ustanovenia § 445 a § 447 Občianskeho zákonníka (ďalej „OZ“) a § 84 ods. 3, § 89 ods. 1, 2 zákona č. 461/2003 Z.z. o sociálnom poistení vyplýva, že strata na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti alebo invalidite predstavuje majetkovú ujmu, ktorá vyplýva z rozdielu medzi zárobkom poškodeného pred vznikom škody a zárobkom po poškodení s pripočítaním prípadného invalidného alebo čiastočne invalidného dôchodku. Meradlom ujmy je porovnanie priemerného zárobku pred poškodením s novo dosahovaným príjmom, ktorý je závislý aj od toho, či a v akej výške poškodený poberá (čiastočný) invalidný dôchodok. Žalobkyňa bola v čase úrazu (autonehody z 26. januára 2009) samostatne zárobkovo činnou osobou vykonávajúcou živnosť (živnostenské oprávnené získané 22. novembra 2005). Príjem žalobkyne zo živnosti za rok 2008, ktorý bol rozhodným obdobím pre posúdenie nároku a výšky úrazovej renty, bol 173 805 Sk, výdavky boli 134 719 Sk, základ dane bol 39 086 Sk, daň na úhradu 0 Sk; mesačný príjem predstavoval 2 638 Sk (87,57 eur). Žalobkyni bol od 13. mája 2010 priznaný invalidný dôchodok 200, 60 eur a od 1. januára 2011 204,30 eur. Zárobkom poškodeného, ktorý nie je zamestnancom, ale na svoje živobytie si zarába vlastnou podnikateľskou činnosťou, sú jeho príjmy z podnikania, spravidla také príjmy a v takej výške, ako uvádza vo svojom daňovom priznaní. Žalobkyňa vychádzala pri výpočte uplatneného nároku z priemernej mesačnej mzdy v národnom hospodárstve (21 782 Sk), ako pravdepodobného zárobku po poškodení. Na rozdiel od toho súd prvej inštancie za jej zárobok v rozhodnom období považoval objektívne zistiteľný príjem z podnikania v roku 2008 na základe daňového priznania za rok 2008. Za podstatnú nepovažoval argumentáciu žalobkyne, že v roku 2008 žalobkyňa podnikanie len rozbiehala a musela vložiť investície do podnikania. V reakcii na uvedenú argumentáciu žalobkyne súd poukázal na to, že žalobkyňa získala živnostenské oprávnenie 22. novembra 2005, teda 3 roky pred nehodou. Žalobkyňa poberá invalidný dôchodok, ktorého výška je približne trojnásobne vyššia než bol jej zisk v daňovom priznaní za rok 2008, žalobkyni tak nevznikol nárok na stratu na zárobku, preto súd žalobu zamietol. O trovách konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 CSP a úspešnej žalovanej priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

3. Krajský súd v Trnave (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo 17. decembra 2019 sp. zn. 11Co/278/2018 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny, považujúc odvolanie žalobkyne za nedôvodné a žalobcovi priznal voči žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

3.1. Odvolací súd skonštatoval, že v plnom rozsahu preberá súdom prvej inštancie zistený skutkový stav a v celom rozsahu zdieľa i jeho právne závery, na ktoré v zmysle § 387 ods. 2 CSP odkazuje.

3.2. Na zdôraznenie správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie odvolací súd uviedol, že žalobkyňa rok pred nehodou dosahovala riadny (reálny) príjem, ktorý zdokladovala daňovým priznaním, z ktorého vyplynulo, že nemá nárok na žiadnu rentu, nakoľko dosahovaný príjem bol nižší ako priznaný invalidný dôchodok. Argumenty žalobkyne, že výška jej príjmov z podnikania bola ovplyvnená začatím jej podnikania, kedy musela viac investovať do materiálneho vybavenia, odvolací súd považoval za nepreukázané tvrdenia. V tejto súvislosti uviedol, že z daňového priznania za rok 2008 vyplývajú výdavky vo výške 134 719 Sk z toho za prenájom priestoru s nákladmi na energie a nájom zariadenia v súlade so zmluvou za nájom nebytových priestorov žalobkyňa mala výdavky spolu 92 028 Sk, zvyšné výdavky žalobkyňa nepreukázala, teda či išlo o také výdavky, ktoré by už nebolo potrebné vynaložiť v ďalších rokoch podnikania.

4. Proti tomuto rozhodnutiu odvolacieho súdu podala žalobkyňa dovolanie podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP s tým, že dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Navrhla, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zmenil a žalobe v plnom rozsahu vyhovel, žalobkyni priznal nárok na náhradu trov prvoinštančného, odvolacieho i dovolacieho konania.

4.1. K dovolaciemu dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP dovolateľka v dovolaní tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky (resp. otázok), ktorou sa tento súd zaoberal (túto ale nesprávne právne posúdil), ktorú doposiaľ dovolací súd neriešil. V tomto kontexte sa

rozhodla formulovať nasledujúce dve právne otázky:

1/ „Je pri posudzovaní dôvodnosti nároku na úhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti alebo pri invalidite podľa § 445 a § 447 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov v prípade osoby vykonávanej samostatnú zárobkovú činnosť (na základe živnostenského oprávnenia a pod.) brať ako relevantný okamih, kedy k tejto samostatnej zárobkovej činnosti získala osoba oprávnenie, alebo okamih, kedy reálne začala vykonávať túto samostatnú zárobkovú činnosť? (otázka č. 1 tiež „prvá právna otázka“)

2/ „Je pri posudzovaní dôvodnosti nároku na úhradu za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti alebo pri invalidite podľa § 445 a § 447 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka, s prihliadnutím na zásadu plnej náhrady škody, v prípade osoby, ktorá začala reálny výkon samostatnej zárobkovej činnosti len krátku dobu pred poškodením zdravia, dôvodne prihliadať na pravdepodobný vzrast príjmov z tejto samostatnej zárobkovej činnosti v budúcom období a v nadväznosti na to potom pri určení výšky nároku je dôvodné vychádzať z pravdepodobného zárobku tejto osoby v budúcnosti?“ (otázka č. 2 tiež „druhá právna otázka“).

4.2. Podľa názoru dovolateľky v zmysle nastolenej otázky č. 1/ pri zisťovaní príjmov osoby podnikajúcej na základe živnostenského oprávnenia je potrebné brať v úvahu okamih reálneho začatia výkonu samostatnej zárobkovej činnosti (podnikania). V zmysle nastolenej otázky č. 2/ je potrebné prihliadať na všeobecne známu skutočnosť, že pri začatí vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti osoba nemôže naplno rozvinúť dosahovanie príjmov kvôli vyšším počiatovým nákladom na začatie výkonu činnosti, či kvôli nerozvinutej klientele. S prihliadnutím na zásadu plnej náhrady škody je pri nároku na náhradu straty na zárobku potrebné prihliadať na pravdepodobný vzrast príjmov osoby v budúcnosti a v nadväznosti na to je potrebné vychádzať nie z reálneho príjmu, ktorý osoba dosiahla krátko po začatí výkonu samostatnej zárobkovej činnosti, ale z príjmu pravdepodobného.

4.3. V ďalšom dovolateľka k prvej právnej otázke ozrejmuje začatie svojej podnikateľskej činnosti v roku 2008 a zdôrazňuje, že súdy mali prihliadať nie na formálne začatie podnikateľskej činnosti (získanie živnostenského oprávnenia), ale na jej skutočný začiatok v roku 2008. Podľa názoru dovolateľky k druhej právnej otázke už súdna prax zaujala stanovisko, keď vychádza nie z priemerného zárobku poškodeného pred poškodením zdravia, ale zo zárobku pravdepodobného. V spojitosti s tým dovolateľka argumentuje a v dovolaní rozvádza judikatúru RI 1768/28, Co 2/57, 1 Cz 47/88, a R 29/2004 (2 Cdo 32/2002). Zdôraznila, že ak by sa malo vychádzať len zo zisku deklarovaného v daňovom priznaní, viedlo by to k značnému skresleniu reálnych zárobkových možností poškodeného do budúcnosti. Žalobkyňa v dôsledku ťažkej ujmy spôsobenej škodcom nemohla preukázať svoje reálne zárobkové pomery po plnom rozvinutí a ustálení svojej podnikateľskej činnosti. Preto výšku pravdepodobného zárobku odvodzovala od priemernej mzdy v národnom hospodárstve a alternatívne súdu navrhla vykonať dokazovanie aj v smere zistenia možných zárobkov v odbore, v ktorom podnikala.

5. Žalovaná k dovolaniu uviedla, že dovolanie nerieši otázky, ktoré boli pre vec kľúčové (relevantné). Teda od označených právnych otázok nezáviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a zároveň nešlo o otázky neriešené dovolacím súdom. Otázky, ktoré dovolateľka nastolila nemajú nič spoločné s reálnym, resp. zisteným skutkovým stavom, ide o otázky hypotetické, na tento prípad sa nevzťahujúce. Príjem žalobkyne pred úrazom je riadne zistiteľný a nie je dôvod ho meniť. Z uvedených dôvodov navrhla dovolanie odmietnuť ako neprípustné alternatívne ho zamietnuť ako nedôvodné.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj najvyšší súd, či dovolací súd) uznesením č. k. 9Cdo/128/2020 z 29. marca 2022 dovolanie žalobkyne odmietol (§ 447 písm. f) CSP) a žalovanej priznal plný nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 453 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP).

6.1. V odôvodnení dovolací súd mimo iného uviedol: „K posúdeniu dôvodnosti dovolania (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení) môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania. Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP (podobne ako predchádzajúca právna úprava, pozn.) dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania. ...

13. Dovolaťka podaným dovolaním uplatnila dovolací dôvod v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, teda tvrdí, že jej dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo

rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. Napriek takejto premise v dovolaní na podporu správnosti ňou prezentovanej odpovede na druhú z položených právnych otázok označuje viaceré rozhodnutia, ktoré z formálneho hľadiska (v zmysle R 71/2018) možno subsumovať pod „ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu“ - [R I 1768/28, 1 Cz 47/88, Co 2/57, R 29/2004 (2Cdo/32/2002)] a z materiálneho hľadiska podľa názoru dovolateľky ponúkajú správne právne riešenie nastolenej právnej otázky. Argumentácia dovolateľky pre tento dovolací dôvod je tak pre dovolací súd nekonzistentná i protirečivá, pokiaľ stojí na tvrdení, že ňou nastolená právna otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu riešená a zároveň k jej správne riešeniu označuje judikatúru súdov (obdobne 9Cdo/96/2020).

13.1. V prípade ak dovolateľka mienila podať dovolanie aj v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP (tvrdiac a hľadajúc odklon odvolacieho súdu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho) zostáva posúdiť, či sa dovolateľkou uvedená judikatúra vzťahuje na právnu normu, ktorú ako rozhodnú použili sudy pri odôvodňovaní svojich rozhodnutí. Rozhodnou normou podľa súdov je ustanovenie § 445 OZ, podľa ktorého pri strate na zárobku sa uhrádza peňažným dôchodkom, pritom sa vychádza z priemerného zárobku poškodeného, ktorý dosahoval pred poškodením a ustanovenie § 447 OZ v spojení so zákon č. 461/2003 Zb. o sociálnom poistení. Judikát R I 1768/28 je z roku 1928, podľa dovolateľa sa vzťahuje na § 1325 Obč. zák. a má riešiť výživné z dôvodu úrazu; ide o aplikáciu zjavne odlišnej právnej normy. Judikát 1 Cz 47/88 sa vzťahuje na prípady, kedy poškodený nepracoval, čo ale nie je prípad žalobkyne. Judikát Co 2/57 reaguje na vojnové udalosti a štátoprávne zmeny, ktoré od súdnej veci nastali pred viac ako 20 rokmi a pre ktoré nebolo možné presne zistiť, akého zárobku dosahoval poškodený v čase pred úrazom a akého zárobku by dosahoval neskoršie; čo rovnako stojí mimo skutkového rámca tejto veci. Napokon rozhodnutie označené ako R 29/2004 (2Cdo/32/2002) rieši prípad náhrady straty na zárobku po skončení pracovnej neschopnosti, ak v čase vzniku škody nebol poškodený zamestnaný a nedosahoval žiadny zárobok, poberal len podporu v nezamestnanosti; čo je kvalitatívne iná situácia, v akej sa nachádza žalobkyňa ako podnikateľka s príjmami z podnikania počas celého roku 2008 dovoľujúcimi jej uhrádzať i náklady spojené s podnikateľskou činnosťou.

13.2. Dovolací súd uvádza, že vymedzenie dovolacieho dôvodu v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP pre druhú právnu otázku je nekonzistentné i zmätočné. Za situácie, kedy taká argumentácia stojí navyše mimo skutkového i vecného (právneho) rámca a nedovoľuje definovať odklon v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP a zároveň sa dovolateľkou označenou judikatúrou vylučuje možnosť rozdielnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 písm. c) CSP, nastáva procesný stav, ktorý tento nedostatok nedovoľuje dodatočne reparaovať (napraviť) a pre ktorý je potrebné konštatovať existenciu dôvodu pre odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. f) CSP. Ex officio ingerencia dovolacieho súdu majúca za následok reštauráciu dovolacieho dôvodu s novým vymedzením jeho obsahu, patričným komentárom i hľadaním a označením vhodnej judikatúry dovolacieho súdu, by mohla byť neprípustným súdnym zásahom narušajúcim samú materiálnu podstatu spravodlivého procesu garantujúceho neustrannosť a nezávislosť sudcov i princípov rovnosti (vrátane „rovnosti zbraní“) a kontradiktórnosti civilného sporového konania. Z uvedeného plynie, že dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na vlastných domnienkach alebo predpokladoch, nemôže nahradzovať kvalifikovaný servis poskytovaný právnym zástupcom, lebo vymedzenie predmetu a rozsahu dovolania patrí do výlučnej sféry dovolateľky (porovnaj IV. ÚS 372/2020). Dovolací súd pritom rešpektuje limity práva na prístup k súdu, v zmysle ktorých právo na prístup k súdu môže podliehať rôznym procesným obmedzeniam a formalitám, pri zachovaní jeho podstaty a pri rešpektovaní primeranosti obmedzenia, aby nedošlo k odopretiu práva na prístup k súdu do takej miery, že by bol narušený jeho účel. Okrem uvedených kritérií je nevyhnutné, aby konkrétne obmedzenie sledovalo legitímny cieľ, t.j. aby nebolo svojvoľné (rozsudok Ashigdane proti Spojenému kráľovstvu). Je legitímnym cieľom vyžadovať, aby kvalifikovaný zástupca dovolateľky náležitým spôsobom vymedzil dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania. Dovolací súd v tomto prípade nerezignoval na svoju povinnosť vykladať podmienky prípustnosti dovolania tak, aby bola naplnená ústavou ustanovená povinnosť súdov poskytovať jednotlivcom ochranu základných práv a slobôd (k tomu porovnaj napr. I. ÚS 186/08, I. ÚS 164/2012). Dovolací súd sa pokúsil autenticky porozumieť dovolateľke - jej textu ako celku, ale na druhej strane, nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Má ísť o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedala dovolateľka, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu

uplatneného dovolacieho dôvodu (porovnaj III. ÚS 223/2021).

14. Formulácia prvej právnej otázky a jej riešenie, ktoré dovolateľka považuje za správne, nie je spôsobilé zvrátiť rozhodnutie odvolacieho súdu a naplniť účel dovolacieho konania, ním sa nesleduje akademické (právno-teoretické) riešenie problému, dôraz sa kladie na zjednotenie rozdielnej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu (zjednotenie rozdielnych právnych názorov vrcholnej súdnej autority a jej rozhodovanie doposiaľ neriešených otázok) a to v prípadoch vymedzených ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Dovolaťka totiž v zhode s konajúcimi súdmi (odvolacím i súdom prvej inštancie) vychádza z toho, že pri posudzovaní úrazovej renty žalobkyne sa má vychádzať z neformálneho, a teda reálneho začatia jej podnikateľskej činnosti v roku 2008 a nie z formálneho začatia podnikateľskej činnosti v roku 2005 vydaním živnostenského oprávnenia. Túto zhodu deklaruje fakt, že súdy pri skúmaní príjmov žalobkyne v rozhodnom období pred úrazom v rozhodnutiach vychádzali práve z (reálnych) príjmov žalobkyne z podnikania v roku 2008 na základe predloženého daňového priznania pre rok 2008. To, že pritom poukazovali aj na vznik oprávnenia podnikat' na základe skôr vydaného živnostenského oprávnenia, či dĺžku doby podnikania do úrazu, nič nemení na tom, že pre rozhodnú skutočnosť (stanovenie skutočného príjmu, ktorý žalobkyňa dosiahla pred úrazom) boli dôležité práve zistenia o relevantných výsledkoch podnikania, ktoré dosiahla žalobkyňa v roku 2008. Uvedené argumenty teda boli súdmi prijaté na podporu zohľadnenia okolností podnikania v roku 2008 a to pri stanovení príjmov žalobkyne pred úrazom za uvedený rok; z toho je zjavné, aký význam (ne)mali pre vec okolnosti pred rokom 2008 i to, že dovolateľkou ponúknuté riešenie prvej otázky nespochybňuje právne závery, z ktorých vychádzal i odvolací súd. Podľa názoru dovolacieho súdu otázka č. 1 opouje otázke č. 2, lebo ak pre vec samú podľa dovolateľky i súdov bol rozhodný reálny (skutočný) príjem poškodenej pred úrazom majúci oporu v zákone (§ 445 OZ), potom niet dôvodu na taký príjem neprihliadať a zisťovať jej pravdepodobný príjem, lebo tento by mohol byť pre ňu priaznivejší.

15. So zreteľom na vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že prípustnosť dovolania žalobkyne nevyplýva z § 421 písm. a), b), c) CSP. Vzhľadom na to jej neprípustné dovolanie odmietol podľa ustanovenia § 447 písm. f) CSP."

7. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej aj ústavný súd) nálezom z 13. októbra 2022 sp. zn. III. ÚS 446/2022-35 v konaní o ústavnej sťažnosti žalobkyne zrušil uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2022 sp. zn. 9Cdo/128/2020-185 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7.1. V podstatnom ústavný súd v náleze vyslovil: „19. Zo skutkových okolností tejto veci vyplýva, že úlohou súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci bolo v prvom rade posúdiť splnenie podmienok vzniku nároku na peňažný dôchodok, t. j. náhradu škody straty na zárobku po skončení práceneschopnosti u sťažovateľky (existencia poškodenia zdravia, v dôsledku ktorého stratila ako poškodená pôvodnú zárobkovú spôsobilosť). V prípade naplnenia týchto podmienok sťažovateľkou bolo v druhom rade potrebné určiť výšku jej nároku, t. j. ustálenie vymeriavacieho základu, z ktorého sa má predmetný nárok vypočítať, pretože sťažovateľka bola pred úrazom samostatne zárobkovo činná osoba - podnikateľ, a nie zamestnanec. 20. Naplnenie prvého predpokladu priznania nároku bolo v prípade sťažovateľky nesporné. Súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci posudzovali v predmetnom konaní preto výšku, resp. rozsah jej nároku na peňažný dôchodok spočívajúci v náhrade za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti. 21. Podľa názoru ústavného súdu už z právnych otázok sťažovateľky uvedených v jej dovolaní je možné porozumieť zákonu zodpovedajúcim spôsobom zadefinovanú relevantnú právnu otázku, ktorá nebola dosiaľ dovolacím súdom vyriešená, ktorej prípustnosť vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Sťažovateľka v podstatnom namietala, že krajský súd nesprávne a prísne formalisticky posúdil rozsah jej nároku, resp. vymeriavací základ, pretože nezohľadnil špecifické právne relevantné okolnosti jej prípadu. Z uvedeného je zjavné, že krajskému súdu vytyka nesprávnu aplikáciu § 447 OZ v spojení s § 445 OZ, tvrdiac, že priznaná náhrada za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti nemá byť určená iba na základe posúdenia daňového priznania poškodeného, ale musí zohľadniť aj ďalšie špecifické okolnosti, ktoré majú vplyv na výšku tohto nároku, rešpektujúc pritom princíp plnej náhrady škody. 22. Z odôvodnenia napadnutého uznesenia ďalej vyplýva, že najvyšší súd považoval sťažovateľkinu argumentáciu v podanom dovolaní, v ktorej poukázala na ustálenú prax súdov za právne irelevantnú. Ústavný súd v tejto súvislosti poznamenáva, že sa ani s

týmto názorom najvyššieho súdu nevie stotožniť. Uvedená argumentácia sťažovateľky smeruje k preukázaniu oprávnenosti požadovaného rozsahu jej nároku aj poukázaním na prípady, v ktorých došlo k priznaniu rovnakého nároku v rozsahu vyplývajúcom z predpokladanej výšky príjmu žalobcov, ktorí zväčša žiaden príjem nemali, resp. ho nevedeli preukázať. Touto argumentáciou sa sťažovateľka analogicky zjavne snažila poukázať na špecifické okolnosti svojho prípadu (vek, profesijnú perspektívu, krátkosť podnikania, snahu získať obživu vlastným pričinením od skončenia školy, budúce zárobkové možnosti i zabezpečenie jej výživy v ďalšom živote) odôvodňujúce podľa nej v spojení s aplikáciou princípu plnej náhrady škody určitý rozsah jej nároku, resp. vymeriavací základ jej nároku na základe predpokladaného príjmu, obdobne ako v prípadoch žalobcov bez príjmu, na ktoré poukázala. 23. Sťažovateľka v rámci ústavnej sťažnosti okrem iného namietala aj nesprávnu aplikáciu relevantných právnych noriem ako krajským, tak i najvyšším súdom. Napriek tomu, že prevažná väčšina predložených argumentov sťažovateľky smeruje k rozporovaniu nesprávnych právnych záverov týkajúcich sa aplikácie hmotnoprávnych predpisov súdmi zúčastnenými na rozhodovaní v tejto veci, zohľadniac celkom zjavný účel podaného dovolania, ale i tejto sťažnosti ústavný súd považuje predloženú argumentáciu proti uzneseniu najvyššieho súdu za dostatočnú. 24. Ústavný súd sa napokon nestotožňuje ani so záverom najvyššieho súdu o tom, že prvá právna otázka sťažovateľky oponuje druhej. Obe právne otázky položené sťažovateľkou zjavne smerujú k posúdeniu možnosti zohľadnenia existencie špecifických okolností aj pri rozhodovaní o peňažnom dôchodku, resp. strate na zárobku po skončení práceneschopnosti aj v prípade podnikateľa, ktorého príjem je vyčíslený daňovým priznaním za predchádzajúci kalendárny rok. Práve na potvrdenie správnosti tejto argumentácie poukázala sťažovateľka aj na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 25 Cdo 2026/98 z 24. januára 2001, z ktorého vyplýva, že daje o výdajoch a príjmoch v daňovom priznaní nemôžu byť jediným hľadiskom pre určenie výšky priemerného zárobku poškodeného. 25. Úlohou najvyššieho súdu je dôsledné skúmanie obsahu odôvodnenia podaného dovolania vo väzbe na rationes decidendi napadnutého odvolacieho rozhodnutia (I. ÚS 336/2019) s následným záverom, či možno z dovolania vyabstrahovať právnu otázku podľa § 421 CSP, (a) či od tejto otázky záviselo napadnuté rozhodnutie a (b) či ide o otázku, ktorá napĺňa niektoré z písmen a) až c) v § 421 ods. 1 CSP (I. ÚS 336/2019). Ide o to pokúsiť sa autenticky porozumieť dovolateľovi - jeho textu ako celku, ale na druhej strane nemožno dotvárať vec na úkor procesnej protistrany. Ide o dialóg, ale nie o právnu pomoc. Nie je úlohou najvyššieho súdu „hádať“, čo povedal dovolateľ, ale ani vyžadovať akúsi dokonalú formuláciu dovolacej otázky (porov. Tiež Hlušák, M. Glosa k uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/6/2017 zo 6.3.2017 In. Súkromné právo 3/2017, s. 129; Gešková, K. Glosa k uzneseniu Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/158/2017 - odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a/ako otázka zásadného právneho významu. In. Súkromné právo 4/2018, s. 170). 26. K argumentácii žalovaného - zúčastnenej osoby týkajúcej sa presnej zistiteľnosti príjmu sťažovateľky z daňového priznania, ústavný súd poukazuje na v tejto súvislosti výpovedné závery najvyššieho súdu vyplývajúce z uznesenia č. k. 3Cdo/113/2016 zo 6. decembra 2018, v ktorom tento súd uviedol, že osobitná povaha škôd spôsobených na zdraví vyžaduje osobitnú, od všeobecného ustanovenia § 442 ods. 1 Občianskeho zákonníka upravujúceho náhradu skutočnej škody a ušlého zisku, odlišnú úpravu spôsobu a rozsahu náhrady škody spočívajúcu okrem iných aj v úprave náhrady za stratu na zárobku (§ 445 a nasl. Občianskeho zákonníka), ktorú nemožno podriaďiť pod pojem skutočnej škody alebo ušlého zisku. Podľa dôvodovej správy k Občianskemu zákonníku (k § 445 a nasl.) je likvidácia náhrady škody spôsobenej ublížením na zdraví založená na zásade zabezpečiť občanom takto poškodeným postačujúce hmotné prostriedky pre ich ďalší život. 27. Napokon ústavný súd považuje za potrebné k argumentácii žalovaného ako zúčastnenej osoby poznamenať, že predmetom posudzovania v tejto veci nie je spôsob plnenia daňovej povinnosti sťažovateľkou, ale nárok podmienený vznikom škody na zdraví spôsobenej ublížením na zdraví, t. j. práve ublíženie na zdraví je príčinou, prečo sa sťažovateľka nevie ďalej zaradiť do pracovného procesu."

8. Najvyšší súd bol v ďalšom konaní, po vrátení veci mu ústavným súdom na ďalšie konanie, podľa § 134 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze. Predovšetkým bol viazaný tým, že „z právnych otázok žalobkyne uvedených v jej dovolaní je možné porozumieť zákonu zodpovedajúcim spôsobom zadaným"

relevantnú právnu otázku, ktorá nebola dosiaľ dovolacím súdom vyriešená, ktorej prípustnosť vyplýva z § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Sťažovateľka v podstatnom namietala, že krajský súd nesprávne a prísne formalisticky posúdil rozsah jej nároku, resp. vymeriavací základ, pretože nezohľadnil špecifické právne relevantné okolnosti jej prípadu. Z uvedeného je zrejmé, že krajskému súdu vytýka nesprávnu aplikáciu § 447 OZ v spojení s § 445 OZ, tvrdiac, že priznaná náhrada za stratu na zárobku po skončení práceneschopnosti nemá byť určená iba na základe posúdenia daňového priznania poškodeného, ale musí zohľadniť aj ďalšie špecifické okolnosti, ktoré majú vplyv na výšku tohto nároku, rešpektujúc pritom princíp plnej náhrady škody." Ústavný súd k rozhodnutiu dovolacieho súdu ďalej poznamenáva, že „argumentácia žalobkyne smeruje k preukázaniu oprávnenosti požadovaného rozsahu jej nároku aj poukázaním na prípady, v ktorých došlo k priznaniu rovnakého nároku v rozsahu vyplývajúcom z predpokladanej výšky príjmu žalobcov, ktorí zväčša žiaden príjem nemali, resp. ho nevedeli preukázať. Touto argumentáciou sa sťažovateľka analogicky zjavne snažila poukázať na špecifické okolnosti svojho prípadu (vek, profesijnú perspektívu, krátkosť podnikania, snahu získať obživu vlastným pričinením od skončenia školy, budúce zárobkové možnosti i zabezpečenie jej výživy v ďalšom živote) odôvodňujúce podľa nej v spojení s aplikáciou princípu plnej náhrady škody určiť rozsah jej nároku, resp. vymeriavací základ jej nároku na základe predpokladaného príjmu, obdobne ako v prípadoch žalobcov bez príjmu, na ktoré poukázala." Napokon podľa názoru ústavného súdu „obe právne otázky položené žalobkyňou zjavne smerujú k posúdeniu možnosti zohľadnenia existencie špecifických okolností aj pri rozhodovaní o peňažnom dôchodku, resp. strate na zárobku po skončení práceneschopnosti aj v prípade podnikateľa, ktorého príjem je vyčíslený daňovým priznaním za predchádzajúci kalendárny rok. Práve na potvrdenie správnosti tejto argumentácie poukázala sťažovateľka aj na rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky č. k. 25 Cdo 2026/98 z 24. januára 2001, z ktorého vyplýva, že údaje o výdajoch a príjmoch v daňovom priznaní nemôžu byť jediným hľadiskom pre určenie výšky priemerného zárobku poškodeného."

9. Ústavný súd záväzným spôsobom vyriešil otázku prípustnosti dovolania podaného žalobkyňou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP pre obe ňou nastolené právne otázky v dovolaní.

10. Dovolací súd preto pristúpil k posúdeniu dôvodnosti podaného dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP, tak ako ich interpretačne vymedzil ústavný súd, teda či nezohľadnením špecifických okolností prípadu a prihliadaním len na predmetné daňového priznania došlo k (ne)správnej aplikácii ustanovení § 447 OZ v spojení s § 445 OZ.

10.1. Aj podľa názoru dovolacieho súdu údaje vo výdajoch a príjmoch v daňovom priznaní samé osebe, tak ako ich deklaruje a zaraďuje do príjmovej a výdavkovej časti priznania daňovník pre účely daňového konania, nie sú úplným, nemenným ani definitívnym stavom pre stanovenie (zistenie) výšky priemerného zárobku (príjmu) poškodeného (porovnaj Najvyšší súd Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 2026/98 z 24. januára 2001). Daňové priznanie môže byť východiskom pre zisťovanie príjmov fyzickej osoby podnikateľa. Medzi ďalšie možno zaradiť i také príjmy a výdavky, ktoré sú z daňového hľadiska neuplatniteľné.

10.2. Pokiaľ žalobkyňa poukazuje na špecifické okolnosti svojho prípadu (vek, profesijnú perspektívu, krátkosť podnikania, snahu získať obživu vlastným pričinením od skončenia školy, budúce zárobkové možnosti i zabezpečenie jej výživy v ďalšom živote) môže sa pritom jednať aj o prípad, ktorý napriek existencii daňového priznania neumožňuje zistiť skutočné príjmy poškodeného pre účely stanovenia náhrady, v takom prípade treba zvažovať zisťovanie predpokladaného príjmu (pravdepodobného zárobku) v rozhodnom období.

11. Dovolací súd na základe vyššie uvedeného dospel k záveru, že dovolanie žalobkyne je v zmysle § 421 ods. 1 písm. b) CSP prípustné a zároveň aj dôvodné, preto napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu zrušil a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 1 a § 450 CSP).

12. Ak bolo rozhodnutie zrušené a ak bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu (§ 455 CSP).

13. O trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania rozhodne odvolací súd (§ 453 ods. 3 CSP).

14. Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.